

WINTERKOORTS

Tjeerd Bischoff

WINTERKOORTS ging op 28 maart 2008 bij de Wetten van Kepler in première in de Verkadefabriek in Den Bosch in de regie van Jos van Kan. De rol van Noortje werd gespeeld door een zangeres. Zij zong een aantal liederen en aria's. Die staan niet in de tekst aangegeven.

Rolverdeling:

Elise: Nelleke Zitman
Lucas: Willem Schouten
Noortje/Manja: Janneke Daalderop

© 2007
Tjeerd Bischoff
Mr.P.N. Arntzeniusweg 114
1098GT Amsterdam
tel. 020-4682103
moeli.bis@planet.nl

WINTERKOORTS

1.
Een huiskamer, chaotisch, onopgeruimd. Overal zitten memo's opgeplakt. Ergens staat een kist van vers hout. Plantepotjes met winterviolen staan op een rij.

Elise staat met een gieter in de hand. Ze heeft een jas aan. Ze kijkt besluiteloos om zich heen en praat tegen zichzelf, nauwelijks verstaanbaar. Lucas kijkt in een boek met houtsoorten. Maar ondertussen houdt hij Elise in het oog.

ELISE

Ik weet even niet waar ik ben... Gek... Ik was met iets bezig...

Oja, de viooltjes.

Ze komt in beweging.

ELISE

Eerst de viooltjes water geven, daarna een lijstje maken, daarna de dingen doen die op het lijstje staan. Zo doen we dat, punt voor punt. Goedzo meisje, goedzo.

Ze houdt de gieter boven de plantjes, maar er komt geen water uit. Ze kijkt in de gieter, houdt de gieter op de kop.

ELISE

Let nou toch eens op. Als je er geen water in doet, heeft het natuurlijk geen zin. Dan kun je het net zo goed laten. Nouja, gewoon even teruglopen. Zo erg is het ook weer niet.

Ze loopt terug.

Ze blijft staan. Kijkt naar Lucas.

ELISE

Wat?

LUCAS

Niks.

ELISE

Ik dacht dat ik iets hoorde. Weet je het zeker?

LUCAS

Ja.

ELISE

Ik was.... Wat was ik nou aan het doen? Ik moest ergens heen...

Elise ziet het gietertje in haar handen.

ELISE

Oja, natuurlijk, de planten.

Ze loopt opnieuw naar de viooltjes.

ELISE

En daarna een lijstje maken. Ook één voor de boodschappen, want er is een gebrek aan van alles. Een groot gebrek. Maar eerst dit afmaken. Heel goed.

Ze wil water gieten. Kijkt in de gieter, houdt de gieter op de kop.

ELISE

Wat dom. Waar zit ik toch met mijn gedachtes. Let nou toch eens op.

Ze loopt terug.

ELISE

Ik verdien zelf ook wel iets, zo langzamerhand. Zo'n droge mond. Net de dingeswoestijn. Dinges.

Ze pakt een fles sherry, schenkt zich een glas in en klokt gulzig wat weg. Ze ziet dat er een memo op de sherryfles zit geplakt.

ELISE

(leest)

'Schoenen opsmeren.'

Schoenen opsmeren?

Ze kijkt naar haar schoenen.

ELISE

Waar was ik?

Ze kijkt vertwijfeld om zich een.

ELISE

Oja, de violen.

Ze loopt naar de planten, bedenkt zich, loopt alsnog naar de keuken.

ELISE

Wel eerst water in doen. Zonder water ben je nergens.

Ze loopt met het gietertje af, komt even later weer op.

ELISE

Eerst het water, daarna de andere dingen, één voor één, keurig ingeblokt.

Ze giet het water in de schotels onder de potjes. De schotel stroomt over.

ELISE

Het is hier nat, het is hier drijfnat. Wie heeft dat gedaan?

Heb jij de planten water gegeven?

LUCAS

Nee, dat heb jij gedaan.

ELISE

Nietwaar. Lieg niet. Jij hebt het gedaan.

LUCAS

Nee, jij. Jij hebt ze het afgelopen uur drie keer water gegeven.

ELISE

Drie keer? Ik?

LUCAS

Ja. Viooltjes hebben niet veel water nodig. Om de dag een slokje, dan zijn ze al erg blij, maar vandaag hebben ze drie keer een enorme plens gehad.

ELISE

Waarom? Waarom zou ik dat doen?

LUCAS

Zelf heb je je trouwens ook niet onbetuigd gelaten. Qua sherry bedoel ik. Jij bent ook ruimschoots aan je trekken gekomen.

ELISE

Ik? Ik kom nooit aan m'n trekken. Nooit.

Kwam ik maar eens aan m'n trekken, maar nee. Als het aan jou lag werd ik gewoon doodgehongerd. Ik zit vast in een huis waar ik niet eens de koelkast kan vinden.

Ik wil weg. Waarom ben ik opgesloten? Waarom zit ik vast?

LUCAS

Als je nou de volgende keer eerst even voelt, voordat je de plantjes water geeft, de grond bedoel ik...

ELISE

Waarom heb ik een jas aan?

Waarom heb ik een jas aan?!

LUCAS

Je dacht dat je op moest treden, maar dat was niet zo.

Luister. Ik zou het prettig vinden als je niet zo tegen mij schreeuwde en kijfde. Het is voor mij ook geen pretje.

ELISE

Ik, Elise Van 't Hof... ik ben Elise van 't Hof en ik heb een aantal vragen... Hoe kom ik hier?

Dat is me niet verteld? Hoe vind ik de weg terug? Is dit la Somnambula, ik bedoel maar... De kleedkamers, ook zoiets... Dit is de meest klunzige, achterbakse slagerij waar ik ooit...

Begrijpt u? Ma se mi tocano – dov'il mio debole, sarò una vipera! Ik verwacht... Ik heb vragen...

2.

Elise alleen

ELISE

Ik zit in een stoel. Ik weet niet waar ik ben... Mijn adem gaat traag, mijn ogen zijn dof, de tijd kruipt. Langzaam verstijf ik, versteen ik, word ik gelijk aan de meubels. Stoel... tafel ... vloer... Niet te vatten dat dit alles maar eindeloos blijft. Diep in mij het verlangen dat de wereld verpulvert, uiteenspat in ontelbare stukjes. En dat ik mij kan warmen aan een licht dat niet van hier is. Stoel... tafel.... podium... vertrapte bloem... haren vastgekoekt.... stoep... ijsklomp...

Zacht, ijl gezang van elders.

ELISE
Hallo...
Kom terug.
Ik heb het koud. Ik...

Lucas op.

LUCAS
Hallo

Hij gaat naar haar toe, raakt haar aan.

LUCAS
Hé.
Wat is er?
Waar ben je?

ELISE
Darap... drap... strap...
De vingers zijn stijf.
Koud. Ik heb het koud.

LUCAS
Het is ook koud. Het vriest. Alles zit onder de rijp. Het riet heeft witte baarden, de wilgen zijn net oude mannen. Ik zal de verwarming wat hoger zetten.

ELISE
Waar ben ik?
Dit is jouw huis?

LUCAS
Ja.

ELISE
Waarom ben ik niet in mijn eigen huis?

LUCAS
Dat heb je onder water laten lopen.
Je hebt het bad aan gezet en bent het toen vergeten.

ELISE

Ga jij voor mij zorgen?

LUCAS

Ik doe mijn best.

ELISE

Jij moet beloven dat je voor mij zorgt. Altijd.

LUCAS

Ik heb je in huis genomen. Toch?

ELISE

Beloof het. Beloof dat je me gaat voeren. Beloof dat je me helpt.

LUCAS

Ik ga iets voor je zoeken, en tot die tijd kun je hier blijven.

ELISE

Waardeloos, waardeloze figuur. Niks kan jij, niks. Alleen maar...

3.

Elise zit in een stoel. Alleen.

ELISE

Ik zit in een stoel en beweeg me niet. Mijn adem gaat traag, de tijd kruipt als koude stroop. Langzaam verstijf ik, versteen ik, word ik gelijk aan de meubels, de stoelen, de tafel, de vloer. Diep in mij een wild verlangen dat dit alles verpulvert, uiteenspat in duizenden stukjes. Hoe kunnen de dingen maar eindeloos blijven. Dan, midden in dit vlakke niets, deze doodse uitstalling van voorwerpen, voel ik een druk in mijn achterhoofd, ergens tussen mijn schedel en mijn nekwerfels. Ik hoor een zacht scheurend geluid dat eindigt in een luide 'knak', alsof er een grote vette tuinboon door midden wordt gebroken. Ik voel een dikke traan langzaam over mijn wang lopen. Dan ben ik weg. Hoog door het ultramarijn schiet ik, pijlsnel, met een snerpend geluid als een slijptol die door het ijzer gaat. Aaaaaaahh.... De ijskou van de stratosfeer doet mijn ogen bevriezen, m'n haren verstijven en breken, maar het kan mij niet deren. Ik ben vrij en heb niets meer nodig. Dan begin ik te dalen en te remmen, ik zit op een fiets, mijn rode driewieler. Diep, dieper en diep zak ik. Een wolkje, een wijk, een trottoir met een heg. Stoeptegels, baksteen, een ijle zon, een mus hipt voorbij, mama die mij optilt en in mijn oren fluistert... Wiezzewiezzewiezzee.... Ik zit op de divan met de vuilgroene plaid. Ik neem een hap van een boterham met jam, slikken doet pijn. Kippenvel op mijn hoofd. Ik kijk hoe mensen buiten sneeuwballen gooien. Warme melk met honing, ik blaas, het raam beslaat, met mijn vingers teken ik het gezicht van mijn konijn ... dag, dag... mama's koele hand op mijn voorhoofd... hulstbessen... engelenhaar... kaarsvet... een stem hoog en helder als bergkristal... ik ben het, ik... verrukking... ik lig in het gras... gekriebel van sprietjes... zonlicht komt binnen door half geloken ogen... het leven dat wellustig door mijn aderen kruipt... boven mij een blauwe lucht... de zee van wat nog voor mij ligt...

Off-stage klinkt gezang. Elise luistert verrukt.

LUCAS

Elise.

Elise reageert niet.

LUCAS

Elise, wil je wat eten?

Elise, hoor je mij?

Elise schrikt op.

ELISE

Laat mij.

Laat mij toch!

Wat wil je van me?!

LUCAS

Wil je wat eten?

ELISE

Nee!

LUCAS

Weet je het zeker?

ELISE

Ja!
Wat moet je toch!

*Lucas eet een boterham. Elise bekijkt hem wantrouwend
De telefoon gaat. Lucas neemt op.*

LUCAS

Lucas de Waal.

Ja... ja, natuurlijk kan dat. Als u dat echt wilt.

Het enige is dat u wel moet bedenken dat zo'n kist na een paar dagen onder de grond verdwijnt, of zoals in uw geval in het vuur. Het gaat in vlammen op, er blijft niets van over.

Nee, dat begrijp ik. Het is net wat u wilt. Het is hooguit een kwestie van smaak, van evenwicht. Als ik een herdershond was, dan zou ik misschien liever in een ruwe, simpele, houten kist liggen, dan in gepolitoerd lakwerk.

Okay. Gouden letters? Dat weet u zeker? Dat gaat nog wel een dag extra kosten, maar u heeft hem in de vriezer begrijp ik...

Tot ziens. Sterkte met het rouwproces.

Hij hangt op.

ELISE

Ik begrijp niet waar jij mee bezig bent.

LUCAS

Wat?

ELISE

Ik begrijp niet waar jij mee bezig bent.

LUCAS

O...

Moet ik het uitleggen?

ELISE

Ik denk niet dat je dat kan.

LUCAS

Dat denk ik toch wel.

Zoals je misschien nog weet, ben ik meubelmaker van beroep, en soms heel soms, maak ik ook wel eens een doodskist. In dit geval voor een herdershond, een Duitse herdershond.

ELISE

Maar waar slaat dat op?

Wat is dat voor werk?

Wat is dat voor een leven?

LUCAS

Dankjewel voor de steun.

Ik waardeer het enorm.

Misschien dat ik ook maar eens een kist voor jou moet gaan maken.

ELISE

Hebben de planten al water gehad?

LUCAS

Ik weet het niet. Wat denk je er zelf van?

Elise pakt het gietertje, wil de plantjes water geven.

ELISE

Zelf ook maar een slokje nemen. Zo'n droge mond, het lijkt wel dinges... Dinges. Hoe heet zo'n ding vol zand?

LUCAS

Zandbak.

ELISE

Bakzand.

Ze pakt een fles sherry en klokt gulzig wat weg. Ze ziet dat er een memo op de sherryfles zit geplakt.

ELISE

(leest)

'Schoenen opsmeren.'

Waar was ik?

4.

Noortje komt binnen met een boodschappentas.

NOORTJE

Het is koud. M'n kont is bijna vastgevroren aan het zadel.
Moet je voelen.

Ze legt haar koude handen in de nek van Lucas.

LUCAS

Aah.

ELISE

Manja...

Dag Manja.

Wat zing je mooi.

Lucas, Manja is er.

LUCAS

Dat is Manja niet.

ELISE

Niet...

Ze heeft een mooie stem.

Manja.

LUCAS

Hou op. Dit is Noortje. Zij helpt ons, zij helpt ons al een hele tijd.

ELISE

Ik hoor haar.

Ik hoor haar toch zingen.

LUCAS

Luister. Dit is Noortje. En ze zingt niet.

Misschien is het in je hoofd. Misschien is het een herinnering.

ELISE

Dag meisje.

LUCAS

(tot Noortje) Als er iets is, ik ben in de werkplaats. Gewoon drie keer hard stampen. Ik heb een boterham voor je gesmeerd. Een dubbele met gerookte kip en wat rucola en avocado.

NOORTJE

Dankjewel, timmerman.

Lucas af.

ELISE

Je hebt een mooie stem.

Dat kan alleen maar groeien.

Je hebt zeker nog geen vriendje?

NOORTJE

Nee.

ELISE

Dat komt nog wel.

De liefde gaat je nog helpen. Geest en lichaam moeten zich samenklinken.

Pas toen ik de liefde vond, toen is de stem werkelijk in mij wakker geworden en losgeraakt.

Zo dartel, zo vrij. Een vogeltje dat vliegt en je optilt. Je veux vivre, tu comprend?

De stem is de baas over de ruimtetijd, zo heb ik dat altijd gevoeld, de stem en de muziek vormen de tijd. Zonder muziek is het een grijze zee, dat klotst maar wat en doet maar raak, maar met muziek zijn er lange golven, en snelle brekers en trillers die glinsteren alsof de zon in het water spettert.

De mens maakt de tijd, vergeet dat niet. Buiten de mens bestaat geen tijd, dat weet ik net zo zeker als... een knikker die over de tegels klettert.

5.

Elise is met de plantjes bezig. Lucas komt binnen en kijkt toe.

ELISE

(tot zichzelf) Eerst de plantjes water geven, daarna een dingetjes maken, dingetjes, daarna de dingen doen die op de lijst staan.

Ze houdt de gieter boven de plantjes, maar er komt geen water uit. Ze kijkt in de gieter, houdt de gieter op de kop.

ELISE

Er zit geen water in. Opedampt. Ik heb het erin gedaan en nu alweer opgedampt...

*Ze loopt naar de fles sherry, klokt wat sherry weg.
Ze ziet dat er een memo op de sherryfles zit geplakt.*

ELISE

Wat...

Wat zegt dit?

LUCAS

Dat je je schoenen moet opsmeren.

'Poetsen' betekent dat.

Zullen we zo eens met elkaar praten?

ELISE

Jaja, praten, dat is goed...

Elise kijkt vertwijfeld om zich heen.

ELISE

Waar was ik?

Oja. Dingetjes.

*Ze pakt de fles sherry en loopt terug naar de plantjes.
Ze geeft de plantjes sherry.*

ELISE

Toe maar. Lekker. Toe maar.

Zo. Nu even inblokken en dan de dingetjes.

LUCAS

Moeder...

*Ze loopt terug.
Ze pakt een fles sherry en neemt een slok.*

LUCAS

Elise. Homaar.

ELISE

Wat?

Zei je wat?

LUCAS

Ik zei 'homaar'. Het is wel genoeg. Wat sherry betreft.

ELISE

Ultra.

LUCAS

Ultra?

ELISE

Waar was ik?

Waarom heb ik nou zo'n ding in m'n hand?

Oja.

Ze loopt naar de planten, bedenkt zich en loopt alsnog naar de keuken.

Ze loopt met het gietertje af, komt even later weer op.

ELISE

M'n tong is zo droog. Droge tong.

Ze wil sherry gaan drinken.

LUCAS

Je hebt genoeg gehad. Genoeg.

Neem maar uit het gietertje. Als jij nou in het vervolg uit het gietertje neemt en de planten uit de fles. Dat lijkt me veel verstandiger. Neem maar uit het gietertje en ga daarna maar eens even zitten.

Toe maar.

Elise aarzelt. Neemt een slok uit het gietertje.

LUCAS

Goedzo.

Ga maar even zitten.

ELISE

Waarom heb ik een jas aan?

LUCAS

Dat weet ik niet. Ga maar even zitten.

ELISE

Waarom?

LUCAS

Zitten!

Zit! In die stoel!

Hij drukt haar in de stoel.

LUCAS

Neem me niet kwalijk.

Zet dat gietertje maar even weg.

Wat je in je handen hebt, dat gietertje... zet dat maar even weg.

Ik wil je vragen, zou jij haar niet steeds Manja willen noemen.

Ik weet dat dat moeilijk voor je is. Maar zou jij daar je best voor kunnen doen.

Zij is een verpleegster en zij heet Noortje. Ik zou het heel fijn vinden als je haar ook zo noemt. Noortje.

ELISE

Noortje?

LUCAS

Ja, Noortje.

Hij haalt een fotootje uit zijn portefeuille.

LUCAS

Kijk, dit is Manja.

Elise knikt.

LUCAS

En Manja is dood.

ELISE

Manja dood?

LUCAS

Ja.

ELISE

Nee.

LUCAS

Ja. Al heel lang.

Weet je dat nou echt niet meer? Of hou je me voor de gek?

ELISE

Er zijn erg veel dingen die je kan weten, maar je moet ze wel vast pakken, anders zijn ze ook zo weer weg. Fft, weg.

LUCAS

Ja, dat is waar, dat is ongetwijfeld waar. Zeker in jou toestand. Maar ik vind het moeilijk te geloven dat je nog wel weet wie Manja is, en hoe zij zong, en hoe wij van haar hielden, maar niet meer de rest.

ELISE

Maar wat dan? Wat is er dan gebeurd?

LUCAS

Stik.

Hij staat op en loopt weg.

LUCAS

Van mij mag je alles vergeten, maar niet dit. Niet dit!

Hij staat op en loopt weg. Komt terug.

Lucas af.

ELISE

“A lake, almost round and very deep, and the water in it is black...”

6.

Elise alleen.

ELISE

Ik zit in een hoek. Het is zo stil en ik ben zo klein, dat ik er bijna niet ben, als een kind dat zich verstopt heeft in de kast, of een laatste sneeuwvlok onder een dennenboom die nog even wacht voor hij gaat smelten... Sssjjj... Waar was ik... Dwarrel. Ik dwarrel wat in mijn hoofd. Sssjjj...

Noortje komt op en begint te dweilen. Lucas komt even later. Hij kijkt naar Noortje.

LUCAS

Materie is gemakkelijk om van te houden. Vind je niet? Dingen zonder ziel bedoel ik. Materialen, hoe die voelen, hoe die ruiken. Zo'n ruwe dweil, of hout... Glad hout, zacht hout. Hout kan onverwachts zacht zijn, wist je dat? Erg prettig om dat te mogen bewerken, te vormen. Een voorrecht om daar een spijker in te mogen slaan...

LUCAS

Als ik m'n mond moet houden, dan moet je het zeggen. Ik heb de aanwijzing gekregen van een bepaalde figuur, dat ik wat meer moet praten, m'n hart luchten.

NOORTJE

Begin dan maar bij uw vroegste jeugd.

LUCAS

Haha. Dat lijkt me niet zo'n goed idee. Dan zitten we hier morgen nog.

NOORTJE

Wie is Manja?

LUCAS

Manja was een protégé van mijn moeder, een beginnend zangeres.

NOORTJE

En verder?

LUCAS

Ze was hier veel, ze was belangrijk in ons leven. Een erg belangrijk iemand. Voor mijn moeder was ze een soort dochter en voor mij...

Het is een tijdje stil.

NOORTJE

Wat is er met haar gebeurd?

LUCAS

Ze is weggevlucht, weggejaagd. Door mijn moeder. Een week later is ze omgekomen bij een auto-ongeluk.

NOORTJE

Wat erg.

Het is een tijdje stil.

LUCAS

Ik ben blij dat je er bent.

Ik... ik ben niet zo'n prater. Ik heb weerzin tegen het leven ontwikkeld, het kost mij soms moeite die te overwinnen. Ik zeg 'leven' maar eigenlijk bedoel ik 'mensen.' Het is alsof ze deel hebben aan iets waar ik geen toegang toe heb. Dan hoor ik ze dingen zeggen als "voor de volle 200 %" ... "targets stellen" ... "gepassioneerd" en dan heb ik alleen maar zin om hun kist te gaan timmeren. Terwijl ik weet dat zij gelijk hebben en ik niet, dat kan ik zien aan hun dikke, rode wangen.

ELISE

(voor zichzelf) Zacht, zachtroze...

LUCAS

Dat heb ik niet bij jou,. Bij jou voel ik me... Ik ben het niet meer zo gewend... Vandaar. Ik voel me een kakkerlak die ten onrechte een plaats in de schijnwerpers opeist... Zo, nu weet je alles over me.

Wil je een glas jenever, of sherry?

NOORTJE

Een glaasje sherry.

LUCAS

Ik weet niet zeker of er nog iets is.

Hij schenkt in..

LUCAS

We hebben geluk. Voila.

Ik vind mijn moeder niet zo aardig en zij mij ook niet. Dat is misschien wel goed dat je dat weet. Dan begrijp je de dingen hier wat beter.

Elise was een goeie zangeres.

Maar niet zo goed als Manja. Manja was geweldig, grandioos. Een belofte.

Proost.

NOORTJE

Op beloftes die niet worden waargemaakt.

LUCAS

Ja, dat is aardig gezegd.

Kijk. Dat wou ik je nog laten zien.

Hij haalt een stukje hout uit zijn zak.

LUCAS

Een stukje olijvenhout. Ik vind dat het mooiste hout dat er bestaat. Met die vlammeende nerf. Ik heb net een partijtje binnen gekregen.

Als je dat leuk vindt, dan zou ik daar voor jou iets van kunnen maken, een slacouvert bijvoorbeeld. Het mag ook iets anders zijn.

ELISE

Een slacouvert. Geeft z'n meisje een slacouvert. Laat me niet lachen.

Ze lacht.

ELISE

Straks nog bonbons met een streep. Zul je zien...

Ik wil naar bed.

Ik weet niet wat het is met de tijd. De tijd is net een krop sla die door elkaar is gehusseld. Er zijn ook steeds blaadjes zoek.

Wat ben ik moe.

Ik zou wel dood willen.

Dat zou ik helemaal niet erg vinden. "Ich freue mich auf meinem Tod, Ich freue mich."

Waar was ik? Ik was.... Wat was ik nou aan het doen?

Ik kan nergens meer heen. Ik weet niet waar ik heen moet...

Wil jij mij naar bed brengen?

NOORTJE

Het is eigenlijk nog te vroeg. Ben je moe?

ELISE

Ja.

Er zijn zulke erge dingen. Ze komen en gaan en ik weet niet of ze waar zijn.

NOORTJE

Kom maar dan.

7.

Elise in haar stoel. Lucas en Noortje samen aan tafel.

LUCAS

Misschien dat we met z'n drieën even een broodje kunnen eten.
Kom je er ook bij zitten, Elise?
Ik heb broodjes gemaakt.

Elise reageert niet.

LUCAS

Weet jij misschien wat er vannacht gebeurd is? Het lag hier bezaaid met papiersnippers.

NOORTJE

Ze kon niet slapen. We zijn toen maar plaatjes gaan knippen uit de bladen.

LUKAS

Ik heb niks gemerkt.
Wat voor plaatjes?

NOORTJE

Een collage is het. Een sneeuwlandschap met van alles erin: bloemen, baby's, mooie kerels, gefrituurde kippenbouten, een stoomboot, een kind op een fiets... Hij hangt boven haar bed.

ELISE

(voor zichzelf) Alles door elkaar gekledderd. Van pak maar dit en pak maar dat. Zo doe ik geen boodschappen. Dan is het verprut voordat het in de wagen kan

LUCAS

Elise, kom je er ook bij?
Is het hier koud, of valt dat wel mee? Ik ben de hele tijd bezig truien uit en aan te trekken. Ik weet niet wat het is. Of ik ziek aan het worden ben...
Ik moet handschoenen gaan kopen. Ik koop ieder jaar nieuwe handschoenen en ieder jaar raak ik ze kwijt.

ELISE

Hou je mond! Hou je mond!

LUCAS

Wat is er? Ben je boos?

ELISE

Ssst!

NOORTJE

Laat haar maar even.

Lucas en Noortje beginnen te eten.

In stilte.

ELISE

Ik zit in een stoel. Ik beweeg me niet. Er is iets vreemds met mijn neus. Hij is gevoelloos, hij lijkt wel verdwenen, zeker in z'n eentje op reis gegaan, maar tegelijk voelt hij zwaar, alsof er

een kilo aardappelen aanhangt. Het trekt en vreemd... lachdinges... Auw...gekraak, een aantal kleine botjes wordt onverbiddelijk door midden getrapt. Dit gaat niet goed, ik breek uit door mijn neus... aaaah... Een gierend geluid, bevriezingen in de ijlte van de hoogste ionen, ijs dat breekt met het geluid van klokjes in de kerstboom. Klingel, klangel. Dalen, suizend dalen, warmte... gedrang, ik sta ingeklemd tussen vele dikke benen, gehuil, mama die mij een klap geeft, een grote boot neemt ons mee. Diep geronk van de motor, vanaf de achterstevan probeer ik patronen in het water te ontcijferen, probeer ik te begrijpen waarover de meeuwen zo klagelijk roepen... De schoorsteen zendt zwarte wolkjes de ruimte in... Waar... wat... Donker. Ik kijk naar een film. Het gaat over een meisje op een fiets. Zij moet met fiets een hele zware wagen trekken, maar het kan haar niet schelen, zij doet het opgewekt, fluitend fietst zij voort. De wagen ligt vol dode lichamen, maar zij blijft maar lachen en zingen. Dat ben ik, ik ben dat meisje. Maar waarom? Wat heb ik dan gedaan? Ben ik dan zo slecht? Is dat de opbrengst van een leven, is dat wat ieder mens verzamelt, een wagen vol met lijken? Tranen. Ook nu ik geen lichaam meer heb, gaat huilen nog wonderwel. Er is zoveel om over te huilen. Zoveel misverstand, zoveel pijn, zoveel dom en zinloos verlangen. Papa staat op een duin met wit wuivend haar, als een oude zeegod. Hij lacht naar mij, hij zwaait, maar op zijn borst zit een grote zwarte ingevreten holte. Wegweg. Ik lig op de grond, waarom lig ik onder deze struikjes, waarom prikken er takjes in mijn rug. Ik kijk naar mijn voeten. Een jongen met stekeltjehaar probeert zich tussen mijn benen te wurmen. Ik hoop maar dat er niemand aankomt. Weg. Pijn, een zee van pijn, met geweld wurmt iets zich naar buiten... ik heb een baby'tje op mijn armen, een meisje met ogen zo groot en helder, als laserstralen gaan ze door mij heen, maar dan is ze dood. Weer pijn, minder nu... Weer een baby. Hoeveel kinderen heb ik. Wegweg.

Noortje neuriet

ELISE

Keelpijn, hartkloppingen, de smaak van gember en zoethout. Ik sta op een podium, er komt een lied uit mijn mond, gewichtloos plant het zich voort naar de mensen. Applaus. Er wordt van mij gehouden, warme ogen, handen die mij kneepjes geven, weer een stem... fiori, fiori...

Noortje komt naar haar toe.

NOORTJE

Elise...

ELISE

Ben je daar?

Kom eens hier. Je haar zit niet goed. Je moet het uit je gezicht halen. Dat is voor een zangeres erg belangrijk. De mensen moeten je kunnen zien. Mooi... mooi.

Zal ik je even opknappen?

Je lippen zijn zo bleek...

“This intoxication of youth lasts but a day. Then comes the time when one weeps.”

Ze kijkt zoekend om zich heen.

NOORTJE

In uw zak. Komt u daarna eten?

*Elise voelt in haar zak, haalt er een lippenstift uit.
Ze wil de lippen van Noortje stiften.*

LUCAS

Misschien wil ze dat wel niet.

Noortje gebaart dat het goed is. Elise stifft haar lippen. Lucas kijkt toe.

ELISE

Mooi. Wat een schatje. Ik heb ook een meisje gehad, een meisje als jij, tenminste... dat is iets, dat gaat wel eens door mijn hoofd, niet om een eed op te leggen zo niet... maar... dingetjes... Heeft hij aan je gezeten?

NOORTJE

Niet echt.

ELISE

Mijn man, ik heb een man gehad, een paar wel geloof ik... hij kon dat zo fabelachtig. Hij noemde de dingen zoals ze heten. Een dingetjes noemde hij gewoon een ding. Hij prees het, hij gaf het de hoogste bewoordingen, de hoogste, zodat het vocht nog natter werd. Zo ging dat in die tijd.

Noortje begint te zingen. Ze plukt de bloemetjes en begint woedend met de bloemetjes te gooien.

ELISE

Je moet niet boos zijn, het spijt me. Ik ben een slechte vrouw, ik ben een slechte vrouw...

8.

Nacht.

Elise alleen in het donker.

ELISE

Ik weet niet waar ik ben. Deze leegte. Ik wist niet dat de wereld zo leeg was. Een koude huid die braak ligt. Een pingpongbal die vergeten is in een sporthal bij nacht. Een merel die te hoog is gevlogen en nu zijn weg zoekt door het koude heelal.

9.
Nacht. Noortje en Lucas.

LUKAS
M'n vingers...

Hij slaat er mee, blaast erop.

LUKAS
Tintelvingers. Dat is lang geleden. Aah....

NOORTJE
Kom maar.

Ze wrijft zijn handen, stopt ze onder haar oksels.

LUKAS
Alles staat te vernikkelen, de bomen, de auto's. Je voelt gewoon dat alles krimpt. De wereld krimpt van kou ineen. Ai... Ik ging naar buiten, pikdonker, en meteen stond het kippenvel recht op mijn kop. Messcherp alsof het getrokken is met naalden, ken je dat? En toen keek ik omhoog en daar stonden al die sterren te prikken in het zwart. Het was het net of dat kippenvel en die sterren, of dat hetzelfde was. Ai. Wat doet dat pijn....

Noortje kust hem. Een lange kus.

ELISE
(off-stage) Ik hoor jullie wel. Ik ben er ook! Ik ben er ook! Al zie je me niet!!
Manja! Ik heb nog wat zomerjurkjes liggen! Manja!

LUKAS
Hou je kop! Hou je kop!!

10.
Lucas en Elise.

LUCAS

Misschien dat we kunnen praten. Dat we dat toch proberen.

Ik dacht eerst 'laat maar, het heeft geen zin, dat wordt alleen maar ruzie', maar vannacht lag ik in bed en werd ik zo boos, ik me moest inhouden om niet naar beneden te lopen en je beet te pakken en je op straat te zetten...

Dat is niet goed toch?

Dan is het misschien beter als we ons uitspreken.

ELISE

We moeten lijstjes maken, nieuwe lijstjes, programma's. Alle dagen ingeblokt.

LUCAS

Ja... Maar ook praten.

ELISE

Jaja. Praten praten praten, altijd maar praten. Het is fttt.

LUCAS

Je bedoelt wat voor zin heeft het. Ja...

Ik heb een idee. Als ik nou eens praat en dat jij het dan inblokt. Wat vind je daarvan?

ELISE

Ik kan ook praten. Woorden zijn nauw in mijn borst gesnoerd.

LUCAS

Bij mij ook, mijn borst is ook nauw ingesnoerd. Ik stik zowat. Maar misschien helpt het, misschien lucht het op. Ik heb vijf vragen opgeschreven. Ik begin met vraag drie. Dat gaat over die dag, of die avond. Ik begrijp dat niet, nog steeds niet. Je wist dat ik verliefd op haar was. Als Manja voorbij liep dan moest ik gaan zitten, dan waren mijn knieën week. Als zij wegging en mij niet dag had gezegd, dan was ik een week lang kapot. Soms legde jij een hand in mijn nek en dan gaf je me een kneepje, dat waren wetende kneepjes, daar heb ik mij niet in vergist, toch? Maar wat ik dus niet begrijp is... dat, toen die avond... zomer was het, nazomer, begin september, van dat honingkleurige licht, vuurrode lijsterbessen, bijen die lodderig door de tuin zweefden, wespen die zich verdronken in bodempjes wijn... wanhopig was ik, wanhopig verliefd... ik kwam thuis en jij zat daar...

ELISE

De doodstraf, als ze er de doodstraf op zetten dan is het klaar.

LUCAS

Wat?

Waarom zeg je dat?

Wie moeten er dood?

Moet ik dood?

ELISE

In het land van de kamelen. Daar doen ze dat soort dingen. Een fluitje is het.

Ingraven en basta. Woestijnse bezig... dinges.

LUCAS

Waar heb je het over?

ELISE

Ik wil eten. Ik heb honger.
Waar is de koelkast?

LUCAS

Ik probeer je iets te zeggen, moeder.
Iets dat belangrijk voor mij is.
Ik zou zo graag willen dat je begreep wat ik zei, of je best daarvoor deed. En dat je dan alsnog wat dingen uit kon leggen. En dat je dan niet nog een keer hetzelfde flikte.

ELISE

Waar is de koelkast? Er kan toch wel geregeld worden dat er ergens een hapje... Wat is dit.
En waar is de jurk van de Lucia. Ik moet de jurk van de Lucia.

LUCAS

Stik toch met je jurken en met je hapjes en met je inblokken.
Zal ik doorgaan of zullen we de horlepiep gaan dansen?

Lucas danst de horlepiep.

ELISE

Ik begrijp niet waar jij ... ik begrijp het niet!

LUKAS

Ik ook niet. Ik wil bepaalde dingen weten. Denk ik. Of je spijt hebt, van wat je gedaan hebt, of je ooit gedacht hebt aan mijn gevoelens? Heb je daar één gedachte aan besteed?! Ooit?! Aan mij?! Aan je zoon?!
Waarom had je altijd van die harde, nare ringen aan je vingers, die pijn deden aan mijn wangen? Waarom had je van die enge nagels? Waarom gunde je me zo weinig?!

11.

Elise zit alleen in een stoel.

ELISE

Ik weet niet waar ik ben. Ik zit in een stoel en ik weet niet waar ik ben. Dat is toch wel vreemd.

Ze staat op. Pakt de telefoon. Draait een nummer.

ELISE

Hallo? Ik bel u met een vraag. Er is iets gekks aan de hand. Ik zit in een huis, maar ik weet niet waar. Er is iets gebeurt buiten alles om. Ik heb er geen weet van. Begrijpt u? Ik kan er ook niet uit. Ik weet niet goed... Ik ben zangeres, ik ben Elise van 't Hof, ik denk dat er op mij gewacht wordt...

Ja, dat zou kunnen. Maar wat dan?

Ja, een dokter, ja... Dankuwel.

Ze hangt op.

Lucas komt binnen met een kist met potjes winteriolen.

ELISE

Ben je daar? Kom binnen. Wat gezellig.

Wat... Wil je iets hebben?

LUCAS

Nee, dankje.

ELISE

Wacht, ik schenk je iets in. Wijn of sap?

LUCAS

Sap.

Elise kijkt zoekend om zich heen

ELISE

Ik ben nu bij jou, toch?

LUCAS

Ja, je bent bij mij.

ELISE

Dit is jouw huis?

LUCAS

Ja.

ELISE

Waar...

LUCAS

Daar.

Elise pakt de sherryfles. Ze pakt twee glazen yoghurtbakjes en schenkt ze vol. Eén drinkt ze op. De ander brengt ze naar Lucas. Lucas klokt het ook maar naar binnen.

LUCAS

Sorry dat ik je zo lang heb laten wachten. De vrouw van de kaasboer, die hield niet op. Haar hond is onder een auto gekomen, het is niet zeker of hij het overleefd. Ik heb moeten beloven dat ik een kist zou maken voor het geval dat.

Kijk. Ik heb iets voor je gekocht.

Violen.

ELISE

Mooi.

LUCAS

Waar zal ik ze neerzetten?

ELISE

Daar lijkt me mooi.

Lucas stalt ze uit.

Hij gebaart naar de violen.

LUCAS

Staan ze goed zo?

ELISE

Wat?

LUCAS

Staan ze goed?

ELISE

Nee...

LUCAS

Moet ik ze ergens anders neerzetten.

ELISE

Ja... Doe maar daar.

Lucas verplaatst de plantjes.

LUCAS

Dit lijkt me wel wat.

Wat vind jij?

ELISE

Doe toch maar daar, of nee. Daar, zet ze maar daar.

Lucas verzet ze opnieuw.

LUCAS
Zo dan.
Zo goed?

ELISE
Nee...

LUCAS
Maar waar wil je ze dan?

ELISE
Ik weet het niet. Ik weet het niet.
Daar... Nee...

Vertwijfeld kijkt ze om zich heen.

ELISE
Alles is mij zo vreemd, alles is zo ver weg.
Als ik naar jou kijk, dan is het net of je bent nagemaakt...

Lucas loopt naar haar toe. Hij omhelst haar.

ELISE
Wil jij mij in het spoor houden, alsjeblieft? Als ik het kwijt ben bedoel ik, wil jij mij dan in het spoor houden? Beloof je dat? Beloof het.

LUCAS
Ik beloof het.
Het komt wel goed, het komt goed allemaal.

ELISE
Ja...
Weet je nog, toen jouw vader jarig was en ik voor hem ging zingen? Jij was drie of vier jaar, denk ik. Ik begon te zingen, Morgen van Strauss, en ik zag jou kijken en... je stopte je vingers in je oren en toen rende je naar de achterkamer en verstopte je onder de tafel. Op een gegeven moment trok je aan het tafelkleed. Zo hard dat alles eraf viel. En iedereen keek en daar stond je. Je zat onder de taart, je gezicht zat eronder, en je keek met van die grote verschrikte ogen. We moesten zo lachen allemaal. Het zag er zo idioot uit.
Weet je dat nog?

LUCAS
Ja, dat weet ik nog.
Jouw zangstem joeg mij altijd angst aan. Dan herkende ik je niet meer. En dan trok je zo vreemd met je mond.

ELISE
Je hebt nooit van mijn stem gehouden. Wel van die van Manja, maar niet van die van mij.
Terwijl zij...

LUCAS

... kwalitatief een veel mindere stem had.

ELISE

Ik weet nog goed toen jij net geboren was en ik je in mijn armen hield en jij mij aankeek. Je had kwetsbare ogen. Je keek mij aan en ik zei tegen je vader: 'het is een kwetsbaar kind'. Maar het had ook iets beschuldigends, dat is het gekke, want als ik jou aankeek, dan dacht ik meteen 'wat heb ik nou weer fout gedaan.'

LUCAS

Wacht. Ik moet even...

*Hij loopt weg. Elise alleen.
Ze staat op. Kijkt zoekend om zich heen.*

ELISE

Dit is wel gek. Dit.

Ze gaat weer zitten.

ELISE

Hoe kan een mens zo vol twijfel zitten.
Mooie bloemetjes. Ik kan natuurlijk gewoon... Dat is altijd goed. Een gietertje...

Noortje komt binnen.

NOORTJE

Dag mevrouw.

ELISE

Dag.
Wie ben jij?

NOORTJE

Ik ben Noortje. Ik zorg voor u. Ik was even weg. Is alles goed met u?

ELISE

Jaja. Dat is natuurlijk zo. Fijn.
Een mooi figuur heb je. Ik heb nog wat zomerjurkjes liggen. Ze zijn mij te klein geworden, maar voor jou precies goed...

Ze kijkt om zich heen.

ELISE

Nee, het is even kwijtgespeeld, maar dat maakt niet uit.

Ze pakt een memo, schrijft het op.

ELISE

“Jurkjes zoeken.”

Het komt hoor. Beloofd is beloofd.

Lucas komt weer binnen met broodjes.

LUCAS

Hebben jullie zin in een broodje?

ELISE

Ja zo, ik zit even...

Er was nog iets...

Een gietertje. Ik zocht een gietertje. Wat goed van mij.

LUCAS

Dat is in de keuken.

Elise af.

LUCAS

Ik zet ze hier neer. Ik moet zo aan de gang. Als er iets aan de hand is, iets waar je alleen niet uit komt, ik ben beneden, in de werkplaats. Gewoon drie keer hard stampen, dan kom ik omhoog. Of had ik dat al gezegd?

NOORTJE

Ja.

LUCAS

En 's nachts moet je gewoon de bezem pakken en tegen het plafond stoten, want daar slaap ik. Dat had ik zeker ook al verteld.

NOORTJE

Ja.

LUCAS

Het is besmettelijk. Dat weten de heren doktoren nog niet.

Probeer haar in het vervolg maar zo lang mogelijk in bed te houden, anders valt ze overdag in slaap en dan wordt het 's nachts weer ellende. Ik geef haar 's avonds altijd twee slaappillen plus een paar glazen jenever of sherry, en met een beetje geluk gaat ze dan onder zeil. Het is niet zo'n gezonde combinatie, maar goed.

Over het opstaan... Er moet af en toe gewassen worden, daar moet ze aan herinnerd... en er moet iemand bij, anders trekt ze haar pyjama weer aan...

(Noortje pakt haar mobieltje, werpt een blik)

NOORTJE

Neem me niet kwalijk.

LUCAS

Neem hem maar op.

NOORTJE
Het is een SMS.

Noortje kijkt. Ze glimlacht.

NOORTJE
Iemand uit de kroeg. Hij beweert dat hij me kent uit een vorig leven.

LUCAS
Klopt dat?

NOORTJE
Natuurlijk niet. Hij wil gewoon met me naar bed.

LUCAS
... Ik was geloof ik bij het opstaan gebleven... Ik ben erg moe. Het gevoel alsof je langzaam oplost. Opstaan... Ontbijt. Thee met een geroosterd boterhammetje... Als dat lukt. Dat zijn momenten van troost... geperste sinaasappels, de lucht van koffie...

(Lucas valt stil)

NOORTJE
Is er wat?

LUCAS
Neem me niet kwalijk. Ik moest even... Ik ben blij dat je er bent. Is er eigenlijk een naam voor dit botje, of dit kuiltje hier, bij iemands hals? Ik geloof het niet eigenlijk... Oordopjes. Als je muziek voor haar opzet, dat vindt ze fijn, dan kun je altijd zelf een oordopje indoen.

NOORTJE
Waarom zou ik dat doen?

LUCAS
O, dat weet ik niet, sommige mensen kunnen er niet tegen. Ik bijvoorbeeld. Al die opgeklopte emotie, al die pathetiek die je in je gezicht gesmeerd krijgt. Opera is typisch iets voor grofbesnaarde zielen. Om nog een beetje geraakt te kunnen worden, hebben ze minimaal een fatale liefde en een zelfmoord nodig, en dat dan op de meest platte manier gebracht. Mensen als mijn moeder. Het gewone leven met zijn momenten van leegte en verveling en niksigheid, dat kan ze niet aan. Als er een paar dagen niks gebeurt, dan forceert ze een scène, of een inzinking of een opvlieger, of een extase... of ze begint te reutelen en ze geeft bloed op... Ze zouden eens een opera moeten maken die begint, waar een gewone opera eindigt. Als de ramp heeft plaats gevonden, patsboem, en dan de jaren daarna, als je leven in scherven ligt en de boel nog eindeloos doorzanikt. Dat zou interessant zijn.
Ik weet het even niet meer... Ik ben beneden. Als er iets is...

NOORTJE
Drie keer stampen.

LUCAS

Neem van de broodjes.

Noortje alleen. Ze leest de memo's

NOORTJE

(leest) 'Is de pruik al geborsteld?.'

'Oefenen, oefenen, oefenen'.

'Ik hoef niet zelf te koken!'.

'Planten watergeven.'

'Zoeken, zoeken.'

'Waar zijn de sleutels?'

'Cd-speler. Linkerknopje is aan. Driehoek is spelen.'

'Hagelslag, brood, poederspul'.

'Hoeveel kinderen heb ik?'

12.

Nacht. Elise alleen.

ELISE

Ik zit, ik sta op, ik zit, ik weet niet waar ik ben. Ik moet weg, denk ik, anders had ik geen jas aan. Er was een uitgang, maar ik weet niet waar. Iets met een optreden, recital, Puccini en... dingetjes, tenminste... Hou je kop. Ik hoor de hele tijd een woedende vogel krijsen in mijn borst. Ik word gek. Ik moet op? Waar is mijn opkomst?

Ze kijkt om zich heen, pakt de telefoon.

ELISE

(belt)...Hallo? Hallo?! Kunt u mij zeggen hoe ik hieruit kom? Ik kan de opgang niet vinden. En wie ik ben ook, want ik weet van niets. Bepaalde dingen zijn niet doorgegeven. Geen schema's, geen programma, niks ingeblokt. Ik weet totaal niet waar ik aan toe ben. Ik word verwacht, ik moet optreden. Maar waar dan eigenlijk? En wat? La Somnambula? Als iemand mij kon vertellen wie ik was, dan zou ik al een eind op weg zijn, dan kon ik me voorbereiden, maar nu... Begrijpt u? Dit is niet te dragen, zoiets is niet te dragen voor een mens alleen. Even in de angst zitten vind ik niet zo erg, maar er voor altijd in achterblijven, daar ben ik bang voor. Begrijpt u? Ik word hier vastgehouden...

(ze legt de hoorn neer)

ELISE

Hallo!

Hoe gaat dat hier?

Is er geen mannetje? Iemand van de begeleiding?

Noortje komt eraan.

ELISE

Ik zoek de uitkomst. Ik...

Laat me. Ik moet erop. Waar zijn ze?

Zitten ze te wachten?

NOORTJE

Rustig maar, rustig mevrouw.

Noortje loopt naar haar toe, legt haar hand op haar arm.

ELISE

Wie bent u? Wat wilt u van me?

Raak me niet aan.

Ik moet optreden.

NOORTJE

Het is midden in de nacht. U kunt rustig gaan slapen.

ELISE

Slapen...

Maar waarom heb ik dan een jas aan? Tenminste, dit is een jas, toch? Dusdus...

Begrijp u mijn idee? Ik moet dus ergens naar toe, een soort van optreden, dat is wat ik ervan opmaak. Welke dag is het?

NOORTJE

Maandag. Maandagnacht.

ELISE

Maandag.

Wanneer moet ik dan zingen?

NOORTJE

U hoeft niet te zingen.

ELISE

Hou me niet voor de gek. Wanneer moet ik zingen?

En wat? Is er een programma? Ik heb een programma nodig. Wat zijn jullie aan het donderen?! Wie zijn jullie? Is dit nog menselijk, of is dit meer de zeven slechte engeltjes?

Kan ik rondlopen, of wordt er straks een lange spijker in mijn buik geprikt?

NOORTJE

Ik ben het, Noortje. Ik ben hier om voor u te zorgen. Rustig maar. Over een week hoeft u pas te zingen. U heeft alle tijd.

ELISE

Lieg niet! Lieg niet!

Elise wil Noortje aanvallen. Noortje pakt haar stevig beet. Een worsteling.

Elise geeft zich over, ontspant, huilt in Noortje's armen. Lucas komt op, kijkt toe.

ELISE

Wat is er toch. Ik weet niet wat er is. Ik ben buiten alles... Ik kan toch niet zomaar de huizen langs. Ik ben zo ver weg. Meisje, meisje toch.

NOORTJE

Is er iets wat u graag zou zingen?

ELISE

Ja. Heel graag. Die ene... die opera waarin zij... ze sterft... Ik wil ruilen dat niet zij, maar ik... "I shall go into the solemn and infinite shadows"... Zij kan het niet dragen... de hoogte, de diepte, de liefde die niet kan zijn, omdat... begrijp je... Het was niet van hem, ze was geroofd. Dat is zwaar geweest, voor mij ook. Dat heeft ons zwaar aangeklauwd. Hij wou haar, en ik... Ik kon dat niet geven. Zij, ze kon het niet, ze zag geen uitgang... niks. Verminking. Ze heeft haar eigen staketsel gebouwd. En daar aangepikt en... afgeknetterd. Zwarte botten. Zwart als inkt. We hebben zo gehuild hier, zo verschrikkelijk gehuild...

Noortje troost Elise.

13.

Lucas alleen. Noortje komt binnen.

LUCAS

Ik was even wanhopig, maar nu... Jij verlicht dit huis, wist je dat. Geen sprankje licht komt hier binnen, maar jij...Ik heb ooit een besluit genomen. Liefde moet optillen, dat moet vrolijk zijn, niet dat wanhopige zielige gehunker. Dat is misschien wel niet eens liefde. Dat is misschien wel meer, help mij, red mij, opera eigenlijk. Dus, ik ben ook steeds wel vrolijk. Als ik je zie, dan wordt alles licht, dan gaat de toekomst als een meisjeskamer open. Dat komt uit een gedicht. Alleen... ik ben ook... ik weet het niet... ik heb gedronken... Als ik naar je kijk, dan voel ik angst. Dat je als een lucifershoutje doormidden breekt. Of dat je in je vingers snijdt, of onder een auto komt, of dat mijn moeder lelijk tegen je doet. Ik zou je graag meenemen naar iets. Je koesteren, je op handen dragen, een huis voor je timmeren. Dat zou ik kunnen. Dat zou ik gewoon kunnen doen. Dan zou jij mogen zeggen waar je wat wilt hebben.

NOORTJE

Sst.

LUCAS

Ik ben een dronken, ik weet het, maar ik meen het wel. Het is flauwekul, maar gemeente flauwekul, en dus ook geen flauwekul, maar de opperste waarheid... Zoals het licht in je ogen. En je vederlichte voetstap en je zenuwachtige vingers die op eigen houtje door de wereld dansen. Ik zat te denken: dat te kleine huurkamertje, waar jij niet meer wilt zijn, ik zou dat kunnen vertimmeren, dat is nou eens wel realistisch en haalbaar, ik zou daar een multifunctioneel meubel in kunnen maken, ik heb daar een idee voor. Als die mevrouw dat goed vindt, dan kan ik een stuk van die muur uitbreken, want dat is boven de trap. Tenminste uit wat jij mij verteld hebt... Ik zou daar dus een kast kunnen maken die de loze ruimte boven het trapgat vult. Zodat dat lelijke bakbeest, genaamd hangkast kan sneuvelen. Hoe vind je die?

NOORTJE

Maak nou maar eerst een slacouvert.

14. .

*Lucas is aan het lezen. Elise staat met het gietertje in de hand.
Ze bekijkt het gietertje.*

ELISE

Wat is dit?

Lucas reageert niet. Ze staat op.

ELISE

Wat is dit?

LUCAS

Dat is het gietertje.

Daarmee kun je de plantjes water geven.

ELISE

Water.

LUCAS

Dat kan met het gietertje. Met het gietertje kan je water geven.

ELISE

Wat.

LUCAS

Met het gietertje kun je water geven.

Kijk, kijk zo.

Hij geeft een plantje water.

Lucas geeft het gietertje aan haar.

LUCAS

Nu jij.

Elise bekijkt het.

ELISE

Hier.

Ze geeft hem terug.

LUCAS

Dat is voor jou, dat is een gietertje, dan kun je de plantjes water geven.

Hij geeft hem haar.

ELISE

Ik begrijp niet.

Wat.

LUCAS

Ga de plantjes maar water geven.

ELISE

Ik word niet goed bijgehouden, hier.
Waar ben ik?

LUCAS

Bij mij. In mijn huis.

ELISE

Nouja...

Lucas gaat weer lezen.

ELISE

De planten moeten water.

LUCAS

Precies. Zo is dat.

ELISE

Er zijn dingen niet goed... opgedoekt. Net gedaan en nu al verdampt.
Zoek. Ze zijn zoek... Jaren en jaren en zomaar weg.

LUCAS

Doe maar, geef ze maar water.
Met je gietertje.

ELISE

Wat?

LUCAS

De plantjes. Met je gietertje!

Het is even stil.

ELISE

Ze moeten water.

LUCAS

Doe dat dan! Geef het dan!
Sta daar niet zo!

ELISE

Neem me niet kwalijk.
Neem me niet kwalijk.

LUCAS

Ik had niet zo uit moeten vallen. Sorry.

ELISE

Neem me niet kwalijk.

LUCAS

Jij moet míj niet kwalijk nemen.

ELISE

Neem me niet kwalijk.

LUCAS

Wat is er nou? Wat moet ik jou niet kwalijk nemen?

ELISE

...Foute...

LUCAS

Welke foute...?

Ze kijkt naar het gietertje.

ELISE

Wat is dit?

LUCAS

Geef maar. Dat is een raar ding, dat is nergens goed voor.

Je hebt trouwens één kind.

Er hing een briefje: hoeveel kinderen heb ik?

Eén. Je hebt één kind.

ELISE

Eén.

LUCAS

Ja.

Wat dacht jij dan?

ELISE

In de vier, vijf... Een kloetje. Een zingend kloetje. Dacht ik.

LUCAS

Nee, dat zijn je leerlingen, maar niet je kinderen.

Je hebt maar één kind.

ELISE

Eén maar?

Wie is dat dan?

LUCAS

Ik.

Lucas.

ELISE

O.

Verder niet?

LUCAS

Nee.

Alleen ik.

Elise kijkt naar het gietertje.

ELISE

Wat is dit?

LUCAS

Dat is een heerlijke boterham. Eet hem maar op.

Misschien is het dat wel, dat ik gewoon zo graag gewild had dat jij blij met mij was, blij dat ik bestond. Misschien ben ik gewoon wel een kind, dat wil dat zijn moeder een beetje lief voor hem is.

15.

Elise alleen.

ELISE

Ik ga omhoog... ik ben hoog.... ik moet zakken... dinges... deeltjes suizen... sterreflits... ik... het is zwaar met de pedaalemmers... loodijzer... het kacheltje brandt de blauwe dinges... mijn hoofd is zo warm en groot... beneden mij is het land... dat land is wat er geweest is, dat weet ik wel... het ziet zo gek, aangevreten, grote stukken papsneeuw... groene eilandjes in witte pap... ik roep, maar niks... stilte is... opgelegd... zo verlaten voel ik mij... laat mij toch zakken, laat mij bij de geheimen van vroeger, het gevoel op de huid, van dingen, geuren, huizen, handen, gelach, kippen die tokken, warm zand, gras, krullende haartjes, kuslippen, zonlicht... Ik kom er niet bij, ik mag niet.... ik...

Lucas weer op.

LUCAS

Weet je wat jij vroeger altijd zei? “Nooit kiezen voor de slachtofferrol. Alleen in de opera, daar is het goed, maar niet in het leven. Het leven houdt niet van zielepieten.” Jij kon zo hard zijn voor mensen. Ze hadden het er altijd zelf naar gemaakt. Maar goed, wat ik zeggen wou... ik realiseer me dat zelfs nu, op dit moment, ik me het slachtoffer voel van jou, terwijl jij in feite de zielepiet bent. Jij bent de zielepiet, niet ik.

Noortje komt op met soep.

NOORTJE

Ik heb soep gemaakt.
We gaan soep eten.

LUCAS

Ik heb niet zo'n honger.
Elise, er is soep.
Ga maar eten.
Ga maar even zitten.

NOORTJE

Kom maar.

ELISE

Dag.

Elise gaat zitten.

ELISE

Warm. Ik heb het warm... mijn hoofd. Ik weet eigenlijk niet of ik dit wil, in de stoel. Maar staan... de hele dag staan... dat is ook zo alle kanten op. Ik weet gewoon niet waar ik met zo'n dag heen moet. Het is net de woestijn. Gek, toch? Of moet ik dan maar inblokken? Ik zou zo graag weer gewoon zijn. Een gewoon mens.

Ze gaat staan.

ELISE

Ik leef maar door en ik kan alleen nog maar lege briefjes maken... Als er gedaald moet worden, dan daal ik... zo zit dat. Op de grond, of in de grond, klaar... Kan me niet schelen. Dit is... niks. Vroeger, dan pakte ik iets ... vroeger... Ik heb het zo heet. Ik kook. Mijn hoofd... De bloemkool van mijn hersenen valt als pap uit elkaar.

Ze loopt weg. Noortje gaat achter haar aan. En haalt haar weer terug. En zet haar aan tafel.

LUCAS

Wat een grijze lucht. Zien jullie hoe grijs.

NOORTJE

Dat wordt sneeuw.

LUCAS

Ik heb mezelf zo slecht in de hand.
Heb jij dat wel eens, Noor?
Ik zou me zo graag losmaken van mijzelf.

Elise aait hem over zijn wang.

LUCAS

Wat doe je nou?
Ga je me ineens aaien?
Kom. Ik zal je voeren.

Lucas voert z'n moeder soep. Noortje kijkt toe.

LUCAS

Hap.
Nog een hap.

Hij doet een soort poppenkast met de lepel.

LUCAS

'Ik ben een grote sterke reus. Ik kan heel ver springen.'

Hij laat de lepel springen van de rand van een pan, naar de rand van het glas, de lepel verliest z'n evenwicht en valt.

LUCAS

"Aaah... Auw, m'n kont.'

Elise glimlacht. Hij geeft haar een hapje.

LUCAS

Vind je dat leuk?
'Ik ben een grote sterke reus... en deze keer ga ik over een heel smal randje lopen. Moet je zien wat knap. Aaah... Auw.'

De lepel valt. Hij pakt de vork.

LUCAS

“Kom maar hier. Ik ben de dokter, ik zal u een prikje geven.”

“Auwauw, niet weer in mijn kont.”

Hij geeft opnieuw een hapje. Neemt zelf ook een hapje.

LUCAS

Zie je wel. We kunnen het wel.

Hier, een eskimokusje.

Hij geeft zijn moeder een eskimokusje

LUCAS

Zo doen de eskimo's dat, omdat ze anders met hun lippen aan elkaar vast vriezen.

“Ik ben een jongetje en ik kan heel knap op mijn handen staan. Mama, mama, kijk eens. Kijk eens wat ik kan”.

“Ik heb nu geen tijd. Kom maar naar mama kijken. Mama kan heel mooi zingen. Lalilalila”.

“En ik dan? Kijk nou. Mijn handstand”.

“Moet je horen. Lalilalila.”

“Kijk dan! ”.

“Hoor dan!”

“Kijk dan! ”.

“Hoor dan!”

Een gevecht tussen lepel en vork.

LUCAS

Auw auw auw.

Hij wil Elise een hapje geven. Elise houdt haar mond dicht.

LUCAS

Wil je niet meer. Heb je genoeg gehad?

We laten het zitten, we laten het rustig vervagen. Kijk, ik kan er nu al een poppenkast, van maken, van ons, dat is winst, en straks, over veertig... vijftig jaar, dan is alles volledig vergeten.

Zie je dat het sneeuwt buiten? Eindelijk weer eens sneeuw... Goedzo. Alles wordt bedekt.

Alles wordt vergeten.

16.

Lucas alleen.

Hij begint de memo's te verwijderen. Noortje komt binnen

NOORTJE

Ik ben benieuwd hoe jij eruit ziet zonder je moeder.

LUCAS

Hoe bedoel je?

NOORTJE

Jij, Lucas, hoe jij bent als je moeder hier niet meer is.

Het is een tijd stil. Lucas is aangedaan.

NOORTJE

Wat is er?

LUCAS

Ik heb al heel lang m'n eigen naam niet meer gehoord.

Hij pakt de slacouvert en geeft die aan Noortje.

LUCAS

Alsjeblieft.

Die belofte is tenminste... hoe heet dat.... waargemaakt.

Hij wil haar kussen.

NOORTJE

Niet doen.

17.

Lucas pakt heet water. Noortje haal Elise.

Lucas wast Elise.

ELISE

Mmm.

Water.

Mama...

Noortje zingt.

Lucas droogt haar af.

LUCAS

Zo meteen gaan we naar een verzorgingstehuis. Er is plek voor je. Na het bad kleed ik je aan en dan breng ik je. Goed?

Hij kleedt haar aan.

LUCAS

Doe je jas maar aan. Hier. Kom maar.

ELISE

Nee. Ik wil niet. Idioot. Idiote gaten. Hoe komt het hoofd daar weer uit?

LUCAS

Niet je hoofd, je armen. Het zijn armsgaten.

ELISE

Nee. Ik wil niet. Ik zou daar graag een veilig ding over krijgen. Een soort vastheid. Dinges. Dat ik weet dit en daarom. Ik kan niet zomaar alles maar aanpakken. Ik ben zo uitgesjoeld. Ik kan toch niet iedere week overgekast worden. Dat kan geen mens. Mag ik niet gewoon iets gewoons, de kippen in de tuin klunzen.

LUCAS

We gaan naar hele aardige mensen, Elise. Mensen die geweldig voor je gaan zorgen.

ELISE

Nietwaar!

LUCAS

Elise.

ELISE

Ze gaan me straffen, ze gaan me opbinden en afbranden.

Ik wil niet. Ik wil dood in de eigen tuin.

Dood in de eigen tuin.

Dood.

LUCAS

Je krijg daar prachtige planten. En die kun je water geven

Het is daar heerlijk. Veel beter dan hier.

ELISE

Nee. Ik doe het niet. Dit kan toch niet. Dit...

Ze loopt weg. Ze pakt de plantjes smijt ze kapot

ELISE

Hier! Hier!!

Gooit de aarde over zich heen, smeert haar gezicht er mee in. .

LUCAS

Wat doe je nou?!

Hou op! Hou op!! Elise!! Al ben je nog smerig, jij gaat nu mee! Heb je dat goed begrepen?!

Jij gaat mee!!

Luister. Je kunt daar optreden. Er komt een optreden en jij gaat dan zingen.

Er is een programma, alles is keurig ingeblokt. Liederen, een paar aria's, mooi dramatisch, de mensen gaan het niet droog houden. Tranen met tuiten. Ik zweer het. Puccini, Rossini.

Waanzinaria's, liefdesliederen, afscheidsrepertoire, mooie dingen over de dood.

Je gaat schitteren. De mensen zullen door het dolle zijn.

ELISE

Kan ik dat?

LUCAS

Ja. Dat kun jij heel goed. Als geen ander.

Kom maar.

Hij helpt haar in haar jas.

LUCAS

Jij gaat heel mooi zingen. Kom.

Ze lopen een eindje. Dan blijft Elise staan.

ELISE

Nee. Ik kan niet optreden. Ik kan dat niet meer. De hoogte.

LUCAS

Natuurlijk kan je dat. Niemand zingt de hoge noten zoals jij. Daar moet je je geen zorgen over maken. Het wordt geweldig. Weergaloos. De mensen gaan huiveren en janken. Er komt een applaus, dat houdt nooit meer op. Misschien gaan ze wel 'bravo' roepen.

ELISE

Oja?

LUCAS

Natuurlijk. Bravo.

ELISE

De kledkast... is dat afgedingesd?

LUCAS

Ja, de kledkamer is helemaal afgedingesd. Er staan sandwiches voor je klaar, een kopje koffie. Je jurk hangt klaar, je schoenen zijn opgesmeerd, je pruik geborsteld, als je die opwilt.... Maar we moeten wel gaan nu.
Ze wachten op je Elise, ze wachten.

ELISE

Nu?

LUCAS

Ja, nu.
Ben je er klaar voor?

ELISE

Ik weet het niet...

NOORTJE

Dag. Dag, lieverd.

Ze vertrekken.

Noortje blijft achter. Ze ruimt de bende op.

18.

Lucas komt weer terug.

NOORTJE

Hoe ging het?

LUCAS

Ze wou niet.

Ze klampte zich aan mij vast, ze wou me niet laten gaan.

Ze dacht dat ze in gevangenis werd gestopt.

Uiteindelijk moesten ze haar in een houtgreep nemen.

NOORTJE

Wat verschrikkelijk.

LUCAS

Hoe is het hier?

NOORTJE

Goed.

LUCAS

Wat ga je nu doen? Door naar de volgende?

NOORTJE

Ja. Ik heb al gepakt.

Maar vanmiddag ga ik schaatsen.

LUCAS

Leuk.

Gaan wij nog iets afspreken?

NOORTJE

Ik weet het niet. Ik heb even lucht nodig.

Je kunt lekker kussen, daar niet van.

Het is ook moeilijk. Als jij mij zolang met mijn ouders zou zien, dan zou je op een gegeven moment ook denken...

LUCAS

Je hoeft het niet uit te leggen.

Veel sterkte en geluk.

NOORTJE

Misschien dat je toch maar even mee moet gaan schaatsen.

Het is goed ijs. Er ligt een laagje sneeuw op, maar daaronder ligt van dat mooie zwarte ijs.

LUCAS

Ja, dat heb ik gehoord. Het ijs is mooi zwart dit jaar.

EINDE